

חק לישראל – פרשת במדבר יום ד'

תורה – במדבר פרק א'

(טז) אֵלֶּה קְרִיאֵי (קְרוּאֵי) הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִטּוֹת אָבוֹתֶם רֵאשִׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם:
 (טז) אֵלֶּה קְרִיאֵי (קְרוּאֵי) הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִטּוֹת אָבוֹתֶם רֵאשִׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם: (טז) אֵלֶּיךָ מְעַרְעֵי
 כְּנִשְׁתָּא רַבְרַבִּי שְׁבִטֵי אֲבִהֲתָהוֹן דִּישִׁי אֶלְפֵי דִישְׂרָאֵל אֲנָן:
 (יז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבּוּ בְּשֵׁמוֹת: (יז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה
 וְאֶהְרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבּוּ בְּשֵׁמוֹת: (יז) וַדְּבַר מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן יָת גְּבַרְיָא הָאֵלֶּיךָ דִּי אֲתַפְרְשׁוּ
 בְּשִׁמְהוֹן:
 (יח) וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי וַיִּתְּלָדוּ עַל מִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית
 אֲבֹתֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְגִלְגָּלְתֶּם: (יח) וְאֵת כָּל הָעֵדָה
 הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי וַיִּתְּלָדוּ עַל מִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבְּנֵי
 עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְגִלְגָּלְתֶּם: (יח) וַיִּתְּלָדוּ עַל מִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבְּנֵי
 לְבֵית אֲבִהֲתָהוֹן בְּמִנְיֵן שְׁמֵהוֹן מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנִין וְלַעֲלָא לְגִלְגָּלְתָהוֹן:
 (יט) כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֶם בְּמִדְבַּר סִינַי: (יט) כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת
 מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֶם בְּמִדְבַּר סִינַי: (יט) כַּמָּא דִּי פְקִיד יִי יָת מֹשֶׁה וּמִנְיֵן בְּמִדְבַּר דְּסִינַי:
 (כ) וַיְהִי בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתֶם לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתֶם בְּמִסְפַּר
 שְׁמוֹת לְגִלְגָּלְתֶּם כָּל זָכָר מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא עָבָא: (כ) וַיְהִי בְּנֵי
 רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתֶם לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת לְגִלְגָּלְתֶּם כָּל זָכָר
 מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא עָבָא: (כ) וַהּוּוּ בְּנֵי רְאוּבֵן בּוֹכְרָא דִישְׂרָאֵל תּוֹלְדָתָהוֹן לְזַרְעִיתָהוֹן
 לְבֵית אֲבִהֲתָהוֹן בְּמִנְיֵן שְׁמֵהוֹן לְגִלְגָּלְתָהוֹן כָּל דְּכּוּרָא מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנִין וְלַעֲלָא כָּל נֶפֶק חֵילָא:
 (כא) פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה רְאוּבֵן שֵׁשָׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (כא) פְּקֻדֵיהֶם
 לְמִטָּה רְאוּבֵן שֵׁשָׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (כא) מִנְיֵניהוֹן לְשִׁבְטָא דְרְאוּבֵן אַרְבָּעִין וְשָׁתָא
 אֶלְפִין וַחֲמִשׁ מֵאָה:

רש"י

(טז) חלה קרואי העדה – הנקראים לכל דבר חשיבות שבעדה:
 (יז) האנשים החלה – את שנים עשר נשיאים הללו: אשר נקבו – לו כאן בשמות:

נביא – הושע פרק ב' טז'–כא'

(טז) לָכֵן הִנֵּה אֲנִכִּי מִפְתִּיחַ וְהִלְכְתִּיחַ הַמִּדְבָּר וְדַבַּרְתִּי עַל לְבָבָהּ: (טז) בְּכֹן הָא אֲנִי
 מִשְׁעֵבֵד לָהּ לְאוֹרִיתָא וְאֵעֵבֵד לָהּ נִסִּין וּגְבוּרִין כַּמָּא דְעֵבְדִית לָהּ בְּמִדְבַרְא וּבִיד עֵבְדִי נְבִיאָא אֲמִלִּיל תְּנַחֲמוּן
 עַל לְבָבָהּ:
 (יז) וְנָתַתִּי לָהּ אֶת כְּרַמֶּיחָ מִשֶּׁם וְאֵת עֵמֶק עֵבֹר לְפִתַּח תְּקוּהָ וְעִנְתָּהּ שְׁמָה
 כִּימִי נְעוּרֶיהָ וְכִיּוֹם עֲלוֹתָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: (יז) וְאֲמִנִּי לָהּ יָת פִּרְנִסְהָא מִתְמֵן וְיָת מִישַׁר
 עֵבֹר לְתַחֲמוּדִי נֶפֶשׁ וְיִתְנַהֲוֹן תְּמֵן לְמִימְרֵי כִיּוֹמִי קִדְם וְאִף אֲנִי אֵעֵבִיד לְהוֹן נִסִּין וּגְבוּרִין כִּיּוֹם מִסְקוּן
 מֵאֶרְעָא דְמִצְרַיִם:

חק לישראל – פרשת במדבר יום ד'

- (יח) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נֶאֱמַר יְהוָה תִּקְרָאֵי אִישׁי וְלֹא תִקְרָאֵי לִי עוֹד בְּעַלְי: (יח)
ויהי בעדנא ההיא אמר יי תתנהון לפולחני ולא תפלוהון עוד לטעות עממיא:
(יט) וְהִסְרֹתִי אֶת שְׁמוֹת הַבְּעָלִים מִפִּיהָ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד בְּשֵׁמָם: (יט) ואעדי ית שום
טעות עממיא מפומהון ולא יהי דברן שומהון עוד:
(כ) וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית בַּיּוֹם הַהוּא עִם חֵית הַשָּׂדֶה וְעִם עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרִמְשׁ
הָאָרֶץ וְקִשִׁית וְחָרַב וּמִלְחָמָה אֲשַׁבֵּר מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁכַּבְתִּים לְבֶטַח: (כ) ואגזר
להון קים בעדנא ההיא דיהון שלם עם חית ברא ועם עופא דשמיא ורחשא דארעא וקשתא וחרבא ועבדי
קרבא אבטיל מן ארעא ואשריגון לרוחצן:
(כא) וְאֲרֻשְׁתֶּיהָ לִי לְעוֹלָם וְאֲרֻשְׁתֶּיהָ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפַּט וּבְרַחֲמִים: (כא)
ואקימנכון קדמי לעלם ואקימנכון קדמי בקושטא וברינא ובחסדא וברחמי:

רש"י

(יט) ולא יזכרו עוד – ישראל בשם של
בעלים או לא יזכרו הבעלים בשם של
ישראל לומר שהם אלהות להם או לא יזכר
שם הבעלים עוד כד"א (ישעיה ב) והאלילים
כליל יחלוף:

(כ) עם חית השדה – שאשצית מזיקין מן
העולם וכה"א (ישעיה יא) לא ירעו ולא
ישחיתו וגו':

(כא) צדק ובמשפט – שתתנהגו בהן. ובחסד
וברחמים – שיבא לך מאתי על ידיהם
באברהם אבינו כתיב (בראשית יח) כי ידעתיו
למען אשר יאזה וגו' לעשות לך דקה ומשפט
וכנגדן נתן לבניו חסד ורחמים מאת הקב"ה
שנאמר (דברים יג) ונתן לך רחמים ושמר ה'
אלהיך לך את הצרית ואת החסד (דברים יז)
פסקו מן הדקה והמשפט כמו שנאמר (עמוס
ה) ההופכים ללענה משפט ולדקה לארץ
הניחו אף הקב"ה אסף מהם החסד והרחמים
שנ' (ירמיה עו) כי אספתי את שלומי מאת
העם הזה את החסד ואת הרחמים וכשיחזרו
לעשות לך דקה ומשפט שנאמר (ישעיה א) ליון
במשפט תפדה וגו' הקב"ה מוסיף עליהם
רחמים וחסד ועושה אותן עטרה לחרצבתן
ומושיבן צראשן:

(טז) לכן הגה אנכי מפתיה – משללה להמשך
אחרי לזאנני"ר זלע"ז ומהו הפיתוי
והולכתיה המדבר בגולה שהוא לה כמדבר
וליה ושם תשיב אל לבה כי טוב לה כשעשתה
לאוני מכשמרדה בי:

(יז) את כרמיה – ת"י לשון פרנסים ומנהיגים
וכן לא יפנה דרך כרמים (איוב כד) וכן כרמי
שלי לא נטרתי (שיר השירים א) ד"א
והולכתיה המדבר למדבר סיחון ועוג ובסגנון
זה נתנבא (יחזקאל כ) שנאמר והבאתי אתכם
אל מדבר העמים ונשפטתי אתכם שם כאשר
נשפטתי את אבותיכם והבאתי אתכם
במסורת הצרית וברותי מכס המורדים וגו'
והכשרים אקיים וזהו את כרמיה. ואת עמק
עבור – עומק הגרות שהן עכורים שם אתן
לה לפתח תקוה שמתוך אותן לרות תתן לב
לשוב אלי. וענתה שמה – לשון דירה כמו
מעון אריות (נחום ב). כימי נעוריה – שיצאה
במלכים ימים רבים. וכיום עלותה וגומר –
שצעה אלי ממלכים מתוך שיעבוד וגאלתיה
כן גם עתה:

(יח) תקראי אישי וגו' – תעבדוני מאהבה
ולא מיראה אישי לשון אישות וחיבת נעורים.
בעלי – לשון אדנות ומורא ורבותינו פירשו
ככלה צבית חמיה ולא ככלה צבית אביה:

חק לישראל – פרשת במדבר יום ד'

כתובים – משלי פרק ל' כג'-כח'

- (כג) תַחַת שְׁנוּאָה כִּי תִבְעַל וְשִׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֻרָתָהּ: (כג) תחות שנואתא דהויא לגברא ואמתא די ירתא לרבונתה:
 (כד) אַרְבַּעַה הֵם קִטְנֵי אֶרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים מְחַכְּמִים: (כד) ארבעא אנון דזעירין בארעא והנון חכימין ומחכמין:
 (כה) הַנְּמָלִים עִם לֹא עָזוּ וַיִּכְיֵנוּ בְּקִיּוֹץ לַחֲמוֹם: (כה) שומשמני לא עשין עמהון ומתקנין בקיטא מיבלהון:
 (כו) שְׂפָנִים עִם לֹא עֲצוּם וַיִּשְׁימוּ בְּסֹלֶעַ בֵּיתָם: (כו) וחנסי דעמהון לא תקיף ועבדין להון ביתא בקתרון:
 (כז) מֶלֶךְ אֵין לְאַרְבָּה וַיֵּצֵא חֶצֶץ פְּלוֹ: (כז) וקמצי דמלכא לית להון ומתכנשין כלהון כחדא:
 (כח) שְׂמִמִּית בְּיָדִים תִּתַּפֵּשׁ וְהִיא בְּהִיכְלֵי מֶלֶךְ: (כח) ואקמתא דמסככא בידהא ועמדא בביתא דמלכי:

רפ"י

- (כח) שְׂמִמִּית – ארני"א זלע"ז. זידיס תתפּש –
 – זידה היא אוחזת ומתדבקת זכותלים:

משנה – סנהדרין פרק ד'

(א) אַחַד דִּינֵי מְמוֹנוֹת וְאַחַד דִּינֵי נְפֻשׁוֹת בְּדִרְיָשָׁה וּבְחֻקֵּיהָ, שְׁנַאֲמַר (ויקרא כד) מִשְׁפֵּט אַחַד יִהְיֶה לָכֶם. מַה בֵּין דִּינֵי מְמוֹנוֹת לְדִינֵי נְפֻשׁוֹת. דִּינֵי מְמוֹנוֹת בְּשִׁלְשָׁה, וְדִינֵי נְפֻשׁוֹת בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת פּוֹתְחִין בֵּין לְזָכוֹת בֵּין לְחֻבָּה, וְדִינֵי נְפֻשׁוֹת פּוֹתְחִין לְזָכוֹת וְאֵין פּוֹתְחִין לְחֻבָּה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת מְטִין עַל פִּי אַחַד בֵּין לְזָכוֹת בֵּין לְחֻבָּה, וְדִינֵי נְפֻשׁוֹת מְטִין עַל פִּי אַחַד לְזָכוֹת וְעַל פִּי שְׁנַיִם לְחֻבָּה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת מְחִזְרִין בֵּין לְזָכוֹת בֵּין לְחֻבָּה, דִּינֵי נְפֻשׁוֹת מְחִזְרִין לְזָכוֹת וְאֵין מְחִזְרִין לְחֻבָּה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת הַכֹּל מְלַמְּדִין זְכוֹת וְחֻבָּה, וְדִינֵי נְפֻשׁוֹת הַכֹּל מְלַמְּדִין זְכוֹת וְאֵין הַכֹּל מְלַמְּדִין חֻבָּה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת הַמְּלַמְּדִין חֻבָּה מְלַמְּדִין זְכוֹת וְהַמְּלַמְּדִין זְכוֹת מְלַמְּדִין חֻבָּה, דִּינֵי נְפֻשׁוֹת הַמְּלַמְּדִין חֻבָּה מְלַמְּדִין זְכוֹת, אֲבָל הַמְּלַמְּדִין זְכוֹת אֵינֵן יְכוּלִּים לְחַזֵּר וּלְלַמְּדֵי חֻבָּה. דִּינֵי מְמוֹנוֹת דְּנִין בַּיּוֹם וְגוֹמְרִין בַּלַּיְלָה, דִּינֵי נְפֻשׁוֹת דְּנִין בַּיּוֹם וְגוֹמְרִין בַּיּוֹם. דִּינֵי מְמוֹנוֹת גּוֹמְרִין בּוֹ בַּיּוֹם בֵּין לְזָכוֹת בֵּין לְחֻבָּה, דִּינֵי נְפֻשׁוֹת גּוֹמְרִין בּוֹ בַּיּוֹם לְזָכוֹת וּבַיּוֹם שְׁלֹאֲחֵרְיוֹ לְחֻבָּה, לְפִיכָּה אֵין דְּנִין לֹא בְּעֶרֶב שֶׁבֶת וְלֹא בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב:

חכמים שאין מאריכין זדריקה וחקירה זדיני ממונות שלא תנעול לכת צפני לזין אלל א"כ ראו ז"ז 7 שהדין מרומה. זדריקה וחקירה הוא

רע"ב – (א) דיני ממונות כו' שנאמר משפט אחד יהיה לכם – וזדיני נפשות כתיב (זכריה יג) וזרעת וחקרת. וזהו דין תורה אזל אמרו

חק לישראל – פרשת במדבר יום ד'

את בניו הא כיילד יום לתחילת דין ולייל' לגמר דין: לניס זיוס וגומריס זיוס – לכתוב (במדבר כה) והוקע אותם לה' נגד השמש: גומריס זו זיוס בין לזכות בין לחובה. (וכו') לא"ק (ישעיה א) מלחתי משפט לך ילן בה: לפיכך אין לניס לא בערב שבת – שנמלא גמר לינו בשבת ולהשקותו אחר שבת א"א מפני ענוי הדין. ולדונו זו זיוס א"א. שאין ארבע מיתות בית דין דוחין את השבת שנאמר (שמות לה) לא תבערו אש בכל מוסדותיכם זיוס השבת למד על מחוייבי שריפה שאין שורפין אותן בשבת וה"ה לשאר חייבי מיתות:

השאלה צענין בעלמנו כגון כמה הלוהו. ומתי הלוהו. ובאיזה ענין הלוהו. ובאיזה מקום הלוהו. ויש מין אחר מן השאלה שנקראת בדיק' ואינו צענין בעלמנו. כגון שישאלו לו מה היה כבוש. כל"י שחורים. או כלים לבנים. עומד היה או יושב בשעה שהלוהו: פותחים – משאו ומתנו של דין. בין לזכות בין לחובה: מחזירין – סותרין את הדין אחר שגמרוהו וידעו שטעו: ואין הכל מלמדיו חובה – שאם אמר א' מן התלמידים יש לי ללמד עליו חובה אין שומעין לו: לניס זיוס וגומריס בלילה – לכתוב (שמות יח) ושפטו את העם בכל עת וכתוב (דברים כח) והיה זיוס הנחילו

(ב) דיני השמאות והטהרות מתחילין מן הגדול, דיני נפשות מתחילין מן הצד. הכל בשרין לדון דיני ממונות ואין הכל בשרין לדון דיני נפשות, אלא בהנים, לויים, וישראלים המשיאין לפניהם:

ואפילו גר. והוא שיהא אמו מישראל. וממזר נמי היה כשר לדון דיני ממונות: ואין הכל כשרים וכו' – לכתוב (שמות יח) והקל מעליך ונשאו אתך בדומין לך. מה משה רבינו מיוחס אף ב"ד מיוחסים:

רע"ב – (ז) מן הלך – מן הקטנים בחכמה שהיו יושבים בלד. לא"ק (שם כג) לא תענה על ריב. וכתוב רב כלומר לא תענה על מופלא שצבית דין ולנטות מדבריו. לפיכך אין שומעין דבריו אלא בסוף: הכל כשרים לדון –

(ג) סנהדרין היתה בחצי גרן עגלה, כדי שיהו רואין זה את זה. ושני סופרי הדינין עומדין לפניהם, אחד מימין ואחד משמאל וכותבין דברי המזכין ודברי המחייבין. רבי יהודה אומר, שלשה, אחד פותב דברי המזכין ואחד פותב דברי המחייבין והשלישי כותב דברי המזכין ודברי המחייבין:

יושבים מפני שריכים צעלי לניס והעדים ליכנס ולדבר צפני כלס: ר' יהודה אומר שלשה היו – כדי שיהיו שני עדים על המזכין ושני עדים על המחייבין. ואין הלכה כרבי יהודה:

רע"ב – (ג) כחצי גורן עגולה כדי שיהו רואים זה את זה – דאמר קרא (שיר ז) שררך אגן הסהר. שררך אגן זו סנהדרין שיושבת בטבורו של עולם. ומגינה על כל העולם כולו והיא דומה לסהר שיושבים צעגול כחצי ירח. תרגום ירח סהרא ובעגולה שלימה אין

(ד) ושלש שורות של תלמידי חכמים יושבין לפניהם, כל אחד ואחד מפיר את מקומו. היו צריכין לסמוך, סומכין מן הראשונה. אחד מן השנייה בא לו לראשונה ואחד מן השלישית בא לו לשנייה, ובדרין להן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית. ולא היה יושב במקומו של ראשון, אלא יושב במקום הראוי לו:

ע"פ אחד. כדכתוב (שמות כג) לא תהיה אחרי רבים לרעות. וצריך להוסיף שנים שנים עד ע"א שלעולם אין מוסיפין על הדיינים יותר

רע"ב – (ד) ושלש שורות – וכל שורה של כ"ג ת"ח. שמה יחלקו הדיינים והיו רובן מחייבין ומעוטן מזכין. והטיה לרעה אינה

חק לישראל – פרשת במדבר יום ד'

הוארכו לסמוך – כגון שמת א' מן הדיינים: ולא היה יושב במקומו של ראשון – ולא היה אותו שנזכר מן הקהל יושב במקומו שלראשון אלא במקום הראוי לו בסוף שורה השלישית לפי שהקטן מן התלמידים ששורות גדול מן הגדול שזקנה:

מע"א. הלכך צריך להוסיף לפנייהם מ"ח להשלמת שבעים ואחד. ולאז אורח ארעא לעשות שורות תלמידים מרובה משל דיינים. הלכך עבדינן ג' שורות: וכל אחד מכיר את מקומו – שסדר חכמתם היו מוסיפים אותם לפיכך היה כל אחד צריך להכיר את מקומו:

(ה) פייצד מאימין (את העדים) על עדי נפשות, היו מכניסין אותן ומאימין עליהן. שפא תאמרו מאמר, ומשמועה, עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמענו, או שפא אי אתם יודעין שסופנו לברוק אתכם בדרישא ובחקירה. הוו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות. דיני ממונות, אדם נותן ממון ומתכפר לו. דיני נפשות, דמו ודם זרעיותיו תלוין בו עד סוף העולם, שכן מצינו בקין שהרג את אחיו, שנאמר (בראשית ד) דמי אחיך צעקים, אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך, דמו ודם זרעיותיו. דבר אחר, דמי אחיך, שהיה דמו משלך על העצים ועל האבנים. לפיכך נברא אדם יחיד, ללמדך, שכל המאבד נפש אחת מישראל, מעלה עליו הפתוב פאלו אבד עולם מלא. וכל המקיים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הפתוב פאלו קים עולם מלא. ומפני שלום הבריות, שלא יאמר אדם לחברו אבא גדול מאביך. ושלא יהו מינין אומרים, הרבה רשויות בשמים. ולהגיד גדלתו של הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכלן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחברו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר, בשבילי נברא העולם. ושפא תאמרו מה לנו ולצרה הזאת, והלא כבר נאמר (ויקרא ה) והוא עד או דאך או ידע אם לוא יגיד וגומר. ושפא תאמרו מה לנו לחוב בדרמו של זה, והלא כבר נאמר (משלי יא) ובאבד רשעים רנה:

– להכניס ראשנו זלצה זו ואפילו על האמת: והלא כבר נאמר והוא עד – וחייבין אתם להגיד מה שראיתם: ושפא תאמרו מה לנו לחוב – להיות מחוייבים בדמו שלזה נח לנו לעמוד באם לא יגיד הרי הוא אומר באבד רשעים רנה. ואם רשע הוא אין כאן עון כלל:

רע"ב – (ה) מאימין על העדים – שלא יעידו שקר: מאומד – שהדעת נוטה שהוא כן: דיני ממונות – אם העיד לחייב לזה ממון שלא כדון. מחזירו לו ומתכפר: לפיכך גברא יחיד – להראותך שמתאדם אחד נתישב מלואו של עולם: רשויות הרבה – אלהות הרבה יש וכל אחד צרא את שלו: מה לנו ולצרה הזאת

גמרא – סנהדרין דף ל"ז ע"א

משנה סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה וכו' גמרא מנא הני מיילי אמר רב אחא בר חנינא דאמר קרא שררך אגן הסהר אל יחסר המזג וגו' שררך זו סנהדרין למה נקרא שמה שררך שהיא יושבת בטיבורו של עולם אגן שהיא

חק לישראל – פרשת במדבר יום ד'

מגינה על כל העולם כולו הסהר שהיא דומה לסהר אל יחסר המזג שאם הוצרך אחד מהם לצאת רואין אם יש עשרים ושלשה כנגד סנהדרי קטנה יוצא ואם לאו אינו יוצא. בטנך ערימת חטים מה ערימת חטים הכל נהנין ממנה אף סנהדרין הכל נהנין מטעמיהן. סוגה בשושנים שאפילו כסוגה של שושנים לא יפרצו בהן פרצות והיינו דאמר ליה ההוא מינא לרב כהנא אמריתו נדה שרי לייחודי בהדי גברא אפשר אש בנעורת ואינה מהבהבת אמר ליה התורה העידה עלינו סוגה בשושנים שאפילו כסוגה בשושנים לא יפרצו בהן פרצות ריש לקיש אמר מהכא כפלה הרמון רקתך אפילו ריקנין שבך מלאין מצות כרמון רבי זירא אמר מהכא וירח את ריח בגדיו אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו הנהו בריוני דהוה בשיבבותיה דרבי זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיובתא והווי קפדי רבנן כי נח נפשיה דרבי זירא אמרי עד האידנא הוה חריכא קטין שקיה דהוה בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרהרו בלבייהו ועברו תשובה:

רש"י על הגמרא

ואין כריך גדר אבנים להפסיקו, שאפילו אין רחוקין מן העבירה אלא גדר אבנים מפסיק ביניהם לא יפרצו זה פרטות הגדר: מהבהבת – אוחזת ודולקת, כמו (שבת כח, א) שקיפלה ולא הבהבה, ובלעז פלמי"ד: בריוני – פריצים, לשון צורים: ר' זירא – גולא הוה, ונחרכו שקויו על ידי מעשה דצדיק נפשיה צתנורא שגירא, צהשוכר את הפועלים (צבא מליעא פה, א), וקרו ליה חריכא קטון שקי:

מנא הני מילי – דבעגולה היו יושבים: סהר – עגול הוא: בטיבדו של עולם – שצית המקדש צאמנע של עולם: דומה לסהר – בעגולה: מזג – שני חלקי מים ואחד יין: אל יחסר המזג – אל יחסרו מחלק השלישי שהוא כלי הראוי למזג: עשרים ושלשה – שלישי של שבעים: ללאת לעסקיו – חוץ ללישכה: סייג – הוא גדר: סוגה בשושנים – גדורה בשושנים, כלומר צאזהרה קלה ובהצלחה מועטת הם נפרשין מן העבירה

זוהר – במדבר דף קכ' ע"ב

רבי שמעון פתח (תהלים כח) לְדָוִד אֵלֶיךָ יי נִפְשִׁי אֲשֶׁר אֶלְהִי בְּךָ בְּטַחְתִּי וְגו', מֵאֵי קָא חָמָא דְּוִד לְסִדְרָא הָאֵי שְׁבַחָא הָבִי. וְכִלְהוּ שְׁבַחֵי דְּאִינוּן בְּאַלְפָּא בֵּיתָא בְּלָהוּ שְׁלֵמִין, וְהָאֵי חֲסָרָא דְּלָא אֵית בֵּיהּ ו'. וְאַמְאֵי סְדוּרָא דָּא לְמִנְפַּל עַל אֲנָפִין:

אַלָּא (תא חזי) רְזָא עֲלָאָה הוּא, גְּנִיז בֵּין חֲבֵרֵיָא. בְּשַׁעֲתָא דְּלִילֵיָא עָאֵל, (ושלטה) אֵילָנָא תַּתְּאָה דְּתַלְיָא בֵּיהּ מוֹתָא פְּרִישׁ עֲנַפּוּי וּמְכַסְיָא לְכֵלָא. וְעַל דָּא אַתְחַשְׁה. וְכֵל בְּנֵי עֲלָמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְּמוֹתָא, וְאַקְדִּים בְּרַשׁ וְיָהִיב לֵיהּ פְּקוּדוֹנָא דְּנַפְשִׁיהּ, וְאַפְקֵדִיהּ בִּידֵיהּ בְּפְקוּדוֹנָא. וּבְגִין דְּנָטִיל לֶזֶן בְּפְקוּדוֹנָא, תָּב

חק לישראל – פרשת במדבר יום ד'

פקדונא למאריה בשעתא דאתי צפרא. כד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה,
בעי לברכא ליה לקודשא בריה הוא, דאיהו מהימנא עלאה:
לבתר דקם, עאל לבי פנישתא, מעטר בטוטפי. אתכסי בכיסוי דעיצית.
עאל ומדפי גרמיה בקורבנין בקדמיתא. לבתר קביל עליה עול מלכותא
בסדורא דשבחי דדוד, דאינון סדורא דעול מלכותא. ובסדורא דשבחא דא,
אשרא עליה ההוא עול. לבתר סדורא דצלותא דמיושב, וצלותא דמעומד,
לקשרא לון פחדא:

תא חזי רזא דמלה אף על גב דצלותא תלייא במלולא ודבורא דפומא,
פלא תלייא בעקרא דעובדא בקדמיתא, ולבתר דבורא ובמלולא דפומא.
מאן עובדא, אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא, פגוונא דצלותא
הוא, ולא יצלי בר נש צלותא, עד דיתחזי עובדא בקדמיתא פגוונא
דצלותא:

עובדא דקדמיתא (ס"א בקדמיתא עובדא) בשעתא דבר נש קאים, בעי לדכאה
גרמיה בקדמיתא. ולבתר יקבל עליה האי עול, לפרשא על רישיה פרישו
דמצוה. לבתר יתקשר קשורא דחורא דאינון תפליו, (מהו תפלו) תפלה של
ראש, ושל יד. ולא תקנא לון בקשורא חדא בשמאלא, ועל לבא, כמה
דאוקימנא (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו'. וכתוב (שיר השירים ח) שימני
כחותם על לבך כחותם על זרועך. והא אוקימנא. ודא הוא עובדא
בקדמיתא:

לבתר בשעתא דבר נש עאל לבי פנישתא, ידפי גרמיה בקדמיתא, בקרבנין,
במלולא דפומא. לבתר יקבל עליה האי עול מלכות, לפרשא על רישיה
(פרישו דמצוה) בשבחי דדוד מלכא. פגוונא דעובדא דפריש על רישיה פרישו
דמצוה. ולבתר צלותא דמיושב, לקבל תפלה של יד. לבתר צלותא
דמעומד, דהיא לקבל תפלה דרישא. ודא פגוונא דדא. עובדא פגוונא
דדבורא. ודאי בעובדא ומלולא תלייא צלותא:

ואי פגים עובדא, מלולא לא אשכח אתר דשריא ביה, ולא איהו צלותא,
ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא. (ולא עוד אלא) דבעינן לאחזאה עובדא,
ולמללא מלולא עליה, ודא הוא צלותא שלים. ווי ליה לבר נש דפגים
צלותיה, פולחנא דמאריה. עליה פתיב, (ישעיה א) פי תבואו לראות פני וגו'.
גם פי תרבו תפלה אינני שומע, דהא בעובדא ובמלולא תלייא מלתא:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ו'

(ט) אין המתפלל מפסיק תפלתו אלא מפנ מפני סכנת נפשות בלבד ואפילו מלך ישראל
שואל בשלומו לא ישיבנו אבל פוסק הוא למלך עובד כוכבים שמא יהרגנו היה עומד
בתפלה וראה מלך עובדי כוכבים או אנס בא כנגדו יקצר ואם אינו יכול יפסיק וכן אם

חק לישראל – פרשת במדבר יום ד'

ראה נחשים ועקרבים באים כנגדו אם הגיעו אליו והיה דרכן באותן המקומות שהן ממיתין פוסק ובורח ואם לא היה דרכן להמית אינו פוסק:
 (י) נשים ועבדים וקטנים חייבים בתפלה וכל איש שפטור מקריאת שמע פטור מן התפלה וכל המלוין את המת אף על פי שאין למטה צורך בהן פטורין מן התפלה:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
 בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רזאל, צדיקה בת שרה ז"ל.